

0120200011

Regu. GUT / CEF / TH

Le 30 MARS 2015

N° 019P

České loutkářství – lidové interpretační umění

Předkladatel: Lenka Lázňovská, ředitelka, Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS), Fügnerovo náměstí 5, 120 21 Praha 2

Datum zápisu statku do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury ČR (dále jen Seznam): 19. prosince 2014

Pořadové číslo zápisu do Seznamu: 12/2014 (číslo spisu MK-S 163532014)

Tento Seznam je uveden na:

<http://www.mkcr.cz/en/kulturni-dedictvi/regionalni-a-narodnostni-kultura/the-list-of-intangible-elements-of-traditional-folk-culture-of-the-czech-republic-247963/>

<http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/regionalni-a-narodnostni-kultura/seznam-nem-statku/seznam-nematerialnich-statku-tradicni-a-lidove-kultury-ceske-republiky-37400/>

Stručný výtah z nominačního dokumentu:

Popis statku:

České loutkářství představuje nehmotný kulturní statek – v češtině provozované loutkové divadlo ve všech svých historických podobách a rozmanitých projevech. Ve shodě s Úmluvou o zachování nemateriálního kulturního dědictví je možné je považovat za jev lidového interpretačního umění. Za celou dobu své existence je uznáváno jako významný kulturní a společenský fenomén. Tento původně umělý produkt kočovných loutkářů, kteří k nám přicházeli ze zahraničí, se v českém prostředí rozšířil od poloviny 18. století do té míry, že se čeští marionetáři, hrající v mateřském jazyce, stali součástí národně uvědomovacího procesu. Později dokonce přispěli k formování občanské společnosti. Loutkové divadlo je v českém prostředí neodmyslitelně spojeno také s profesionální i lidovou výtvarnou tvorbou (řezba, omalování, kostýmování loutek, malba dekorací). Pro masové rozšíření statku u nás vznikly mimořádné podmínky od poloviny 19. století, fenoménem se stalo tzv. rodinné loutkové divadlo. Od tohoto okamžiku se loutkové divadlo rozvíjí kontinuálně, předává se generačně, a to ve dvou rovinách. Jednak jako interpretační umění, které jeho tvůrci díky mnoha osobnostem dovedli do svébytného uměleckého druhu, jednak jako percepce.

Česká tradice loutkového divadla se projevuje ve dvou vzájemně se ovlivňujících a prostupujících liniích – lidové (amatérské loutkářství ve všech aspektech) a profesionální (statutární divadla, nezávislé scény, sólisté, často i kočující).

Zeměpisná lokalizace výskytu statku:

První zmínky o širším regionálním rozvrstvení loutkářství v našich zemích jsou z poloviny 18. století a od té doby se rozšířilo na celé území Čech, Moravy a Slezska. Také v současnosti se statek vyskytuje v celé České republice. Nejintenzivněji je rozvíjen zvláště ve východních Čechách, v Praze, v jihozápadních Čechách, Ústeckém a Libereckém kraji a na Moravě - jak dokládají jednotlivé kapitoly nominačního protokolu.

Identifikace nositele statku:

Nositeli statku jsou právnické osoby: vybrané loutkářské soubory v ČR (občanská sdružení – spolky, příspěvkové organizace, obecně prospěšné společnosti a podnikatelské subjekty).

Nositelé statku (49) subjektů, kteří udělili souhlas s návrhem statku na zápis do seznamu, jsou reprezentativními subjekty statku a jsou zárukou zachování jeho historické, sociální a kulturní identity, viz:

Svobodný, předběžný a informovaný souhlas

Výčet subjektů, které předložily svobodný, předběžný a informovaný souhlas k zápisu navrhovaného statku „České loutkářství – lidové interpretační umění“ do Seznamu.

Poř. č. Název/jméno	Korespondenční adresa
1. Naivní divadlo Liberec	Moskevská 32/18, 460 31 Liberec
2. Divadlo loutek Ostrava	Pivovarská 3164/15, 728 32 Ostrava-Moravská Ostrava
3. Divadlo Kladno, s. r. o.	Divadlo Lampion, Divadelní 1702, 272 01 Kladno
4. Divadlo Spejbla a Hurvínka	Dejvická 38, 160 00 Praha 6
5. Buchty a loutky, z. s.	Myslbečova 9, 169 00 Praha 6
6. Národní divadlo marionet	Žatecká 1, 110 00 Praha 1
7. Divadelní společnost KEJKLÍŘ	Chopinova 2, 120 00 Praha 2
8. Divadlo Puzzle, s. r. o.	Šikmá 4, 130 00 Praha 3
9. Umělecká scéna Říše loutek	Žatecká 98/1, 110 00 Praha-Staré Město
10. Loutky v nemocnici, zapsaný spolek	Klírova 4, 148 00 Praha 4
11. DAMM – Div. asociace Marty Míkové	Klírova 4, 148 00 Praha 4
12. Divadlo matky Vackové	Slovinská 4, 101 00 Praha 10
13. Čmukaři, zapsaný spolek	Jiráskova 121, 511 01 Turnov
14. Petrpašíkovo divadlo	Petr Pištěk, Jurije Gagarina 2046, 288 03 Nymburk
15. Loutkářský spolek Kacafírek Chrudim	Na Šancích 1180, 537 05 Chrudim
16. Kašpárkova říše Olomouc	Hynaisova ul 11, 779 00 Olomouc
17. Cěčko Svitavy	Fabrika Svitavy, Wolkerova alej 92/18, 568 02 Svitavy
18. Loutkové divadlo V Boudě Plzeň	Macháčkova 28, 318 00 Plzeň
19. Tradiční loutk. div. Zvoneček, o. p. s.	Vavřenova 1107, 142 00 Praha 4 – Braník
20. Tatmani, z. s.	Sudoměřice u Bechyně 30, 391 72
21. Spolek třeboňského loutk. divadla	Březanova 6/I, 379 01 Třeboň
22. Loutkové divadlo Maminy, z. s.	Na Zavadilce 443, 551 01 Jaroměř
23. Divadelní soubor Rarášci	Bratříkovice 66, 747 52 Hlavnice
24. Říše loutek Kroměříž, z. s.	Pod Barbořinou 3234/28, 767 01 Kroměříž
25. Loutkové divadlo DDM Kamarád	Tyršova 916, 330 11 Třemošná
26. Loutkové divadlo Samuel	Havlíčková 42, 364 61 Teplá
27. Bažantova loutk. družina Poniklá	Poniklá 223, 512 42 Poniklá
28. Loutkářský spolek „Před branou“	V Hradbách 2311, 269 01 Rakovník
29. LS Popelka a DS Rarášci	Komenského 1037, 512 51 Lomnice n. Popelkou
30. ZUŠ F. A. Šporka	Na Obci 142, 551 01 Jaroměř
31. Loutkové divadlo v Sušici	T. G. Masaryka 120, 342 01 Sušice
32. LD Srdíčko, z. s.	Litomyšlská 72, Vysoké Mýto
33. Loutkové divadlo Sokol V. Popovice	Šárka Krutská, Tužebníková 359, 140 00 Praha 4
34. TJ Sokol Pražský	Žitná 42, 120 00 Praha 2
35. Spojáček Liberec	Malá 540, 463 12 Liberec 25
36. Zbraslavská kult. spol. LS Rolnička	U Malé řeky, 156 00 Praha-Zbraslav
37. Loutkové divadlo Smiřice	Tomáš Zemek, Husova 591, 503 03 Smiřice
38. Dřevěné divadlo	Jan Hrubec, Monseova 447, 592 31 Nové Město n. M.
39. Divadlo eMillion	Ústí 83, 588 42 Větrný Jeníkov
40. Rodinné divadlo	Aleš Vymětal, Ke Zvonici 7, 143 00 Praha 12
41. Téměř divadelní společnost	Viktor Pirošuk, Krčínova 18, 370 11 České Budějovice

42.	Pohádky z tašky	Jar. Holasová, Provodov 50, 549 08 Provodov-Šonov
43.	Loutková scéna Radost	Mírová 831, 386 01 Strakonice
44.	TJ Sokol Pražský	Žitná 42, 120 00 Praha 2
45.	Divadlo ToTeMM	Tomáš Machek, Sklené nad Oslavou 46, 591 01
46.	Rarášci Lomnice nad Popelkou	Jana Šimůnková, Palackého 636, 512 51 Lomnice n. P.
47.	Loutkářský soubor Srdíčko Jičín	Kulturní zařízení města Jičín, Husova 206, 506 01 Jičín
48.	Divadýlko Na Schodech	nám. T. Bati 701, Sezimovo Ústí
49.	Sdružení pro podporu tradic východočeského loutkářství, o.s.	Rokitanského 71/8, 500 03 Hradec Králové

Časové zařazení statku:

Počátek vývoje loutkového divadla v Čechách a na Moravě spadá do druhé pol. 18. století. Jeho výrazný rozvoj nastal na přelomu 18. a 19. století, kdy se postupně stabilizoval inscenační styl kočovných marionetářů i základ jejich repertoáru. Tento typický styl i repertoár si tradiční marionetáři uchovali v podstatě do pol. 20. století.

Již koncem 19. století však nastává nová vývojová etapa, pro kterou je charakteristická činnost loutkářských ochotníků.

Třetí vývojová etapa souvisí se společenskými a kulturními změnami po druhé světové válce. Ustanovením tzv. divadelního zákona z roku 1948 se amatérské soubory musely začlenit do rámce společenských organizací a někteří z potomků kočovných loutkářů se pak stali členy profesionálních loutkových scén.

I když mluvíme o třech vývojových etapách, je naprosto zřejmá kontinuita tohoto divadelního fenoménu, jak se projevuje ve vztahu k loutce, v řezbářské tradici i v inspiraci stoletou inscenační zkušeností tradičních loutkářů.

Taxonomické zařazení statku:

České loutkářství je živou součástí české kultury, kterou obohacuje jednak jako svébytný druh umění – divadla, jehož základním vymezujícím prvkem je loutka animovaná hercem zastupujícím dramatickou postavu, jednak jako živé umění nabízené dětem i dospělým v rámci veřejných kulturních služeb. V tomto smyslu plní sociální i kulturní funkci. Jeho autenticita vyplývá z kontinuity a jeho rozšíření po celém území ČR.

Vzhledem ke svému významu pro českou společnost, její národnostní i občanské utváření, vlivu na osobnost člověka jak v historii, tak v současnosti je unikátní z hlediska kulturní antropologie. Statek je generačně předáván, což dokládá kontinuita činnosti mnoha souborů. Z hlediska historické, sociální a kulturní identity ČR je vysoce reprezentativní.

Czech Puppetry - Folk Performing Art

Submitting Party: Lenka Lázňovská, Director, National Information and Consulting Centre for Culture (NIPOS), Fügnerovo náměstí 5, 120 21 Praha 2

Date of the inscription of the element on the List of Intangible Elements of Traditional and Folk Culture of the Czech Republic (hereinafter referred to just as the "List"): 19 December 2014

Reference number of the inscription on the List: 12/2014 (File Number: MK-S 16353/2014)

The list is available at:

<http://www.mkcr.cz/en/kulturni-dedictvi/regionalni-a-narodnostni-kultura/the-list-of-intangible-elements-of-traditional-folk-culture-of-the-czech-republic-247963/>

http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/regionalni-a-narodnostni-kultura/seznam_nem_statku/seznam-nematerialnich-statku-tradicni-a-lidove-kultury-ceske-republiky-37400/

A brief excerpt from the nomination document:

Description of the Element:

Czech puppetry constitutes an intangible cultural element: puppet theatre performed in the Czech language in all its historical forms and diverse manifestations. In accordance with the Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage, it can be considered as a phenomenon of folk performing art. During its entire existence, it has been recognized as an important cultural and social phenomenon. From the middle of the 18th century, this originally artificial product of strolling puppeteers who used to come here from abroad spread in the Czech environment to such an extent that Czech marionetteeers, performing it their mother tongue, became part of the national awakening process. At a later stage, they even contributed to shaping the civil society. In the Czech environment, puppet theatre is also inextricably linked to both professional and folk visual art creation (wood carving, puppet painting and costume making, scenery painting). Exceptional conditions for mass propagation of the element in our country appeared since the middle of 19th century. The "Family Puppet Theatre" became a phenomenon. From then on, puppet theatre has been subject to continuous development. It is passed on from one generation to another at two levels: As a performing art, which became an independent type of art thanks to numerous personalities of its creators, as well as a perception.

The Czech puppet theatre tradition manifests itself in two interacting and overlapping lines – the folk theatre (amateur puppetry in all its aspects) and the professional theatre (municipal and state theatres, independent theatres, soloists, often even travelling soloists).

Geographical location of the incidence of the Element:

The first mentions of a broader regional stratification of puppetry in the Czech Lands date back to the middle of the 18th century and it has since spread throughout the entire territory of Bohemia, Moravia and Silesia. Also at present the element exists in the entire Czech Republic. Most intensively, it is developed in eastern Bohemia, Prague, in southwestern Bohemia, in the Ústí and Liberec Regions and in Moravia - as evidenced by individual chapters of the nomination protocol.

Identification of the bearers of the Element:

The bearers of the element include legal entities: Selected puppet theatre troupes in the Czech Republic (civic associations, contributory organisations, public service organisations and business entities). The bearers of the element (49) of the entities which gave their consent to the proposal to inscribe the element on the list constitute representative entities of the element and they guarantee the safeguarding of its historical, social and cultural identity, see:

Free, prior and informed consent

The list of entities that gave their free, prior and informed consent to the inscription of the proposed element of the "Czech Puppetry - Folk Performing Art" on the list.

Order No.	Name	Mailing address
1.	Naivní divadlo Liberec	Moskevská 32/18, 460 31 Liberec
2.	Divadlo loutek Ostrava	Pivovarská 3164/15, 728 32 Ostrava-Moravská Ostrava
3.	Divadlo Kladno, s. r. o.	Divadlo Lampion, Divadelní 1702, 272 01 Kladno
4.	Divadlo Spejbla a Hurvínka	Dejvická 38, 160 00 Praha 6
5.	Buchty a loutky, z. s.	Myslbekova 9, 169 00 Praha 6
6.	Národní divadlo marionet	Žatecká 1, 110 00 Praha 1
7.	Divadelní společnost KEJKLÍŘ	Chopinova 2, 120 00 Praha 2
8.	Divadlo Puzzle, s. r. o.	Šikmá 4, 130 00 Praha 3
9.	Umělecká scéna Říše loutek	Žatecká 98/1, 110 00 Praha-Staré Město
10.	Loutky v nemocnici, zapsaný spolek	Klírova 4, 148 00 Praha 4
11.	DAMM – Divadelní asociace Marty Míkové	Klírova 4, 148 00 Praha 4
12.	Divadlo matky Vackové	Slovinská 4, 101 00 Praha 10
13.	Čmukaři, zapsaný spolek	Jiráskova 121, 511 01 Turnov
14.	Petřaslíkovo divadlo	Petr Pištěk, Jurije Gagarina 2046, 288 03 Nymburk
15.	Loutkářský spolek Kacafírek Chrudim	Na Šancích 1180, 537 05 Chrudim
16.	Kašpárkova říše Olomouc	Hynaisova ul 11, 779 00 Olomouc
17.	Céčko Svitavy	Fabrika Svitavy, Wolkerova alej 92/18, 568 02 Svitavy
18.	Puppet theatre V Boudě Plzeň	Macháčkova 28, 318 00 Plzeň
19.	Tradiční puppet theatre Zvoneček, o. p. s.	Vavřenova 1107, 142 00 Praha 4 – Braník
20.	Tatmaní, z. s.	Sudoměřice u Bechyně 30, 391 72
21.	Spolek třeboňského loutkového divadla	Březanova 6/I, 379 01 Třeboň
22.	Puppet theatre Maminy, z. s.	Na Zavadilce 443, 551 01 Jaroměř
23.	Divadelní soubor Rarášci	Bratříkovice 66, 747 52 Hlavnice
24.	Říše loutek Kroměříž, z. s.	Pod Barbořinou 3234/28, 767 01 Kroměříž
25.	Puppet theatre DDM Kamarád	Tyršova 916, 330 11 Třemošná
26.	Puppet theatre Samuel	Havlíčková 42, 364 61 Teplá
27.	Bažantova loutková družina Poniklá	Poniklá 223, 512 42 Poniklá
28.	Loutkářský spolek „Před branou“	V Hradbách 2311, 269 01 Rakovník
29.	Loutkový spolek Popelka a DS Rarášci	Komenského 1037, 512 51 Lomnice n. Popelkou
30.	Základní umělecká škola F. A. Šporka	Na Obci 142, 551 01 Jaroměř
31.	Puppet theatre v Sušici	T. G. Masaryka 120, 342 01 Sušice
32.	Puppet theatre Srdíčko, z. s.	Litomyšlská 72, Vysoké Mýto
33.	Puppet theatre Sokol V. Popovice	Šárka Krutská, Tužebníková 359, 140 00 Praha 4
34.	Tělovýchovná jednota Sokol Pražský	Žitná 42, 120 00 Praha 2
35.	Spojáček Liberec	Malá 540, 463 12 Liberec 25
36.	Zbraslavská kulturní společnost LS Rolnička	U Malé řeky, 156 00 Praha-Zbraslav

37.	Puppet theatre Smiřice	Tomáš Zemek, Husova 591, 503 03 Smiřice
38.	Dřevěné divadlo	Jan Hrubec, Monseova 447, 592 31 Nové Město n. M.
39.	Divadlo eMillion	Ústí 83, 588 42 Větrný Jeníkov
40.	Rodinné divadlo	Aleš Vymětal, Ke Zvonici 7, 143 00 Praha 12
41.	Téměř divadelní společnost	Viktor Pirošuk, Krčínova 18, 370 11 České Budějovice
42.	Pohádky z tašky	Jar. Holasová, Provodov 50, 549 08 Provodov-Šonov
43.	Loutková scéna Radost	Mírová 831, 386 01 Strakonice
44.	Divadlo ToTeMM	Tomáš Machek, Sklené nad Oslavou 46, 591 01
45.	Rarášci Lomnice nad Popelkou	Jana Šimůnková, Palackého 636, 512 51 Lomnice n. P.
46.	Loutkářský soubor Srdíčko Jičín	Kulturní zařízení města Jičín, Husova 206, 506 01 Jičín
47.	Divadýlko Na Schodech	nám. T. Bati 701, Sezimovo Ústí
48.	Sdružení pro podporu tradic východočeského loutkářství, o.s.	Rokitanského 71/8, 500 03 Hradec Králové

Time classification of the Element:

The beginning of the development of puppet theatre in Bohemia and Moravia dates back to the second half of the 18th century. Its major development took place at the turn of the 18th century, when the production style of the travelling marionetteers and the base of their repertoire was gradually stabilised. Traditional marionetteers have essentially retained this typical style and repertoire until the middle of the 20th century.

However, already at the end of the 19th century, there comes a new developmental stage, which is characterized by the activity of amateur puppeteers.

The third developmental stage is associated with the social and cultural changes after World War II. After the promulgation of the Theatre Act of 1948, amateur ensembles were forced to join the framework of social organisations and some of the descendants of the travelling puppeteers then became members of professional puppet theatres. After this act was repealed after 1989, the freedom of action of puppet ensembles was fully restored, which has been greatly taken advantage of by amateur puppeteer troupes, among others.

Even if three stages of development are mentioned, the continuity of this theatrical phenomenon is absolutely obvious, as it is manifested in the relation to the puppet, in the carving tradition and in the inspiration by the century-long staging experience of traditional puppeteers.

Taxonomic Status of the Element:

Czech puppetry is a living part of Czech culture, which it enriches as an independent type of performing art: theatre offered to children and adults in the context of public cultural services, whose primary defining element consists in a puppet animated by an actor. In this sense, it has both a social and a cultural function.

The element is passed on from one generation to another, as evidenced by the continuity of the activity of a number of ensembles. Its authenticity follows from this generational continuity and, at the same time, from the distribution of the element within the entire territory of the Czech Republic. It is highly representative in terms of the historical, social and cultural identity of the Czech Republic.